



Vlaams
Parlement

ingediend op **181** (2019-2020) – Nr. 1
9 januari 2020 (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door Joris Nachtergaele

over de werking
van het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (VLEVA)
en de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering
bij de Europese Unie

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I. Uiteenzetting over de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie.....	4
II. Uiteenzetting over het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap	10
III. Bespreking.....	16
1. Vragen en opmerkingen van de leden	16
1.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe	16
1.2. Tussenkomst van Karin Brouwers	17
1.3. Tussenkomst van Emmily Talpe	19
1.4. Tussenkomst van Jeremie Vaneeckhout	20
1.5. Tussenkomst van Joris Nachtergaele	21
1.6. Tussenkomst van Vera Jans	22
2. Antwoorden van de deskundigen.....	22
2.1. Antwoorden van Axel Buyse en Vicky Reynaert.....	22
2.2. Antwoorden van Jan Buysse	25
2.3. Aanvullende antwoorden van Axel Buyse en Vicky Reynaert	28
Gebruikte afkortingen	30
Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme ging op dinsdag 10 december 2019 een gedachte-wisseling door over de werking van respectievelijk het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap en de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Namens die laatste werd het woord gevoerd door algemeen afgevaardigde Axel Buyse en adjunct-algemeen afgevaardigde Vicky Reynaert. Namens VLEVA werd het woord gevoerd door algemeen directeur Jan Buysse. Bij hun toelichtingen maakten zij elk gebruik van een powerpointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Uiteenzetting over de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie

Vicky Reynaert, adjunct-algemeen afgevaardigde, licht toe waaruit de werking van haar dienst bestaat. Ze wijst er daarbij op dat FIT een Vlaams economisch vertegenwoordiger gedetacheerd heeft die deel uitmaakt van het team. Daarnaast zijn er negentien attachés die vanuit de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid zijn gedetacheerd. Er is een attaché om elk beleidsveld op te volgen waar de EU iets mee te maken heeft. Voorbeelden hiervan zijn milieu, energie, transport en mobiliteit, onderwijs, cultuur en media. Verder is er ook een secretariaat, met twee secretariaatsmedewerkers die instaan voor de dagdagelijkse werking van de Vlaamse diplomatieke post.

De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie is een diplomatieke post van de Vlaamse Regering, die deel uitmaakt van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie. Het adres is Belliardstraat 65, 1040 Brussel. In dat gebouw zijn ook de vertegenwoordigers van de andere overheden van het land, met name de federale overheid, het Waalse Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, gevestigd. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie zit op de vijfde verdieping. Op de eerste en tweede verdieping zitten de vertegenwoordigers van de Federale Regering. Op de derde en vierde verdieping zitten de vertegenwoordigers van de andere overheden. Al deze diensten zijn in hetzelfde gebouw gevestigd omdat dit het mogelijk maakt vlot te overleggen over Europese dossiers. De attachés hebben dagelijks contact met elkaar.

De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie vormt in feite de frontoffice van de Vlaamse Regering ten aanzien van de EU. De dienst vormt de lijn tussen het Europese en het Vlaamse bestuursniveau. Alles wat vanuit de EU emaneert, passeert in principe langs de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie.

Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie, licht daarop nader toe wat de afvaardiging exact doet.

De belangrijkste taak is het opkomen voor en verdedigen bij de Europese Unie van de belangen van Vlaanderen zoals deze door de Vlaamse Regering worden gedefinieerd. Dit gebeurt voornamelijk binnen twee Europese instellingen, de Raad van de Europese Unie en de Europese Raad.

De Raad van de Europese Unie, soms de ministerraad genoemd, is de instantie die onderhandelt over Europese regelgeving die voordien door de Europese Commissie is ontwikkeld. Dit hele proces wordt wel eens als een driehoek voorgesteld.

De raadswerkgroepen vormen de basis. De Raad van de Europese Unie is immers een soort virtuele organisatie die, naargelang de thema's op de agenda, bestaat uit een aantal formaties. In die verschillende formaties onderhandelen de attachés

in de raadswerkgroepen op basis van hun politieke instructies. Soms zitten de Vlaamse attachés vooraan en zullen ze in een raadswerkgroep het voordien tot stand gekomen Belgisch standpunt verdedigen.

België is een speciaal land, en er is veel coördinatie nodig om tot een Europees standpunt te komen. De EU houdt voornamelijk rekening met de standpunten van lidstaten. De verschillende entiteiten moeten dan ook met elkaar praten. Voor die onderhandelingen beschikt België over het kader van de Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie van het federale Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat is een clearinghouse waar voortdurend Belgische standpunten worden bepaald. Soms komt men niet tot een gezamenlijk standpunt, maar dat is veeleer de uitzondering dan de regel.

De volgende trap van de piramide is het COREPER (het Comité des représentants permanents), een begrip uit de tijd waarin het Frans de dominante taal was in Europese kringen. COREPER bestaat uit twee afzonderlijke groepen, COREPER I en COREPER II. COREPER I houdt zich bezig met de meer materiële en formele dossiers, zoals transport, milieu of de gemeenschapsmateries visserij en landbouw. COREPER II houdt zich meer bezig met de 'high politics', zoals buitenlandse zaken en handel. In elk comité zetelen de permanente vertegenwoordigers of hun plaatsvervangers. Voor België is dat dus de federale ambassadeur. Hier wordt geprobeerd de Europese standpunten over allerlei concrete materies zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen.

De top van de piramide is de eigenlijke Raad van de Europese Unie, waar vanuit België federale ministers of deelstaatministers naartoe gestuurd worden. Dat gebeurt aan de hand van een behoorlijk ingewikkelde lijst, die initieel is opgesteld op basis van de bevoegdheidsverdeling die in 1994 tot stand is gekomen. Het gebeurt dus dat Vlaamse ministers daar namens België optreden. Wat visserij betreft, is het steeds een Vlaamse minister en wat landbouw betreft, is het steeds een federale minister die door een Vlaamse en Waalse minister wordt bijgestaan. Wat allerlei gemeenschapsmateries betreft, gaat het om een deelstaatminister die op basis van een beurtrol tussen de gemeenschappen optreedt. Daar worden zware beslissingen genomen die in een later stadium met het Europees Parlement moeten worden afgestemd.

Daarnaast is er nog een tweede organisatie die, enigszins verwarrend, de Europese Raad heet. Het gaat hier om topontmoetingen die al heel lang bestaan. Vroeger werd dat de top van eerste ministers en staatshoofden genoemd. Sinds het Verdrag van Lissabon is het ook een formeel besluitvormingsorgaan dat het zwaarst weegt binnen het hele Europese gebeuren. De eerste ministers van de lidstaten komen samen, met daarbij ook een enkele president. Vanwege de speciale bevoegdheden en het politieke regime is dat met name voor Frankrijk steeds de president. Daarnaast stuurt ook Cyprus zijn president en niet zijn premier.

Op de eerstvolgende Europese Raad, op 12 en 13 december 2019, zal dat voor België voor het eerst premier Sophie Wilmès zijn. Die Europese Raad zal vergaderen over een aantal belangrijke zaken. De brexit duikt weer op, want op 12 december 2019 vinden ook de Britse verkiezingen plaats. De Europese Raad zal zich meteen kunnen buigen over de praktische gevolgen van de uitslag van de Britse verkiezingen. Ze zullen ook heel preliminair spreken over het meerjarig financieel kader, het budget voor alle Europese instellingen voor de komende zeven jaar, en over de toekomst van de Europese instellingen. Het is immers de bedoeling een conferentie te organiseren over de toekomst van de EU.

Vicky Reynaert vult aan dat het niet de bedoeling is de Vlaamse belangen enkel ten overstaan van de Raad van de Europese Unie en de Europese Raad te verdedigen. Daar wordt ook aan gewerkt ten overstaan van de andere Europese instellingen, te

beginnen met de Europese Commissie. Europese regelgeving begint immers altijd met een voorstel van de Europese Commissie, want het Europees Parlement heeft, in tegenstelling tot de parlementen van de lidstaten, geen initiatiefrecht. Het is altijd de Europese Commissie die de pen vasthoudt.

Het is voor de Vlaamse overheid dan ook belangrijk contacten met de Europese Commissie te hebben. De belangen van de lidstaat en de deelstaat moeten worden geduid, zodat daarmee al rekening kan worden gehouden als het voorstel wordt opgesteld. De Vlaamse attachés hebben dan ook contacten met allerlei directoraten-generaal.

Verder probeert de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie de agendasetting zo veel mogelijk te beïnvloeden. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie wijst de Europese Commissie op een probleem in de lidstaat of deelstaat en vermeldt eventueel dat een Europese aanpak interessant kan zijn omdat andere lidstaten of deelstaten dit probleem mogelijk ook hebben.

Een voorbeeld hiervan is de eerder in 2019 samen met andere lidstaten gegeven toelichting over de problematiek van de schoolinfrastructuur. In Vlaanderen komt geld voor scholenbouw goed van pas, maar ook in andere lidstaten stelt zich dat probleem. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie heeft getracht dit op de agenda van de Europese Commissie te plaatsen. Een vertegenwoordiger van een andere lidstaat is gevraagd toe te lichten hoe scholenbouw en het uiterlijk van scholen een invloed heeft op de manier van lesgeven. Een moderne manier van lesgeven vergt immers een aangepaste architectuur. In Vlaanderen zien sommige schoolgebouwen er nog hetzelfde uit als vijftig jaar geleden. Om aan te tonen dat het uiterlijk van een school een belangrijke impact heeft, heeft de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie iemand uit Frankrijk laten toelichten hoe dit op een andere manier kan worden aangepakt en hoe nuttig het zou zijn hiervoor Europees geld vrij te maken. Vervolgens is de idee om geld voor scholenbouw vrij te maken, beginnen te circuleren in interne documenten van de Europese Commissie. Dit is een geslaagd voorbeeld van agendasetting. Dat gebeurt uiteraard samen met andere lidstaten. Heel wat lidstaten hebben dezelfde noden en nemen het woord tijdens de lezingen die de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie organiseert.

Een volgende instelling waarmee de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie contact onderhoudt is het Europees Parlement. In het Europees Parlement zitten uiteraard de verkozenen uit Vlaanderen. Als verkozenen zijn zij autonoom en onafhankelijk, maar de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie heeft contacten met die mensen en deelt hen mee welke Vlaamse belangen in bepaalde dossiers een rol spelen. De leden van het Europees Parlement doen met die informatie wat ze zelf willen, maar de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie vindt het belangrijk die dossiers te duiden, onder meer met betrekking tot de impact op de deelstaat waar zij vandaan komen en met betrekking tot de redenen waarom de Vlaamse Regering in de Raad van de Europese Unie een bepaald standpunt zal verdedigen. Er zijn dan ook regelmatige contacten tussen de attachés en de medewerkers van Europese parlementsleden.

Het is tevens de bedoeling met andere lidstaten en regio's samen te werken, waarbij naar gelijklopende belangen wordt gekeken. Met betrekking tot bepaalde dossiers zijn er op het niveau van de attachés zogenaamde 'like-mindedgroepen'. Dat zijn lidstaten die op eenzelfde lijn zitten. De Vlaamse attachés wonen vergaderingen bij om na te gaan hoe binnen een raads werkgroep een gekwalificeerde meerderheid kan worden gevonden voor het Vlaams standpunt.

Voorbeelden van die contacten met een regio of lidstaat met gelijklopende belangen zijn de regelmatige contacten en informatie-uitwisseling met Nederland en Schotland. Er zijn vooral intense contacten in de context van de brexit. Er zijn ook heel intense contacten met de Duitse Länder.

De spreekster vindt het ook belangrijk even te preciseren dat de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie in principe geen standpunten bepaalt. Het standpunt wordt ten aanzien van de Europese instellingen verdedigd, maar de bepaling van het standpunt is de taak van de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid zelf.

In principe heeft elke attaché een backoffice, maar een en ander is niet altijd even goed uitgebouwd. Binnen die backoffice wordt in beginsel het standpunt bepaald. Daar zitten de experts die met betrekking tot elk Europees dossier de impact op Vlaanderen onderzoeken en vervolgens het Vlaams standpunt construeren. Ze brengen dat standpunt naar de attaché, die het in het Belgisch standpunt laat opnemen dat vervolgens ten aanzien van de EU moet worden vertolkt.

De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie heeft ook een eigen backoffice, namelijk het team Europese Unie van het Departement Buitenlandse Zaken. In dat team zitten de eigen experts met betrekking tot de dossiers die door het Departement Buitenlandse Zaken worden opgevolgd. Iemand werkt rond het meerjarig financieel kader, iemand werkt rond de brexit en iemand volgt de algemene beleidslijnen op. Wat eveneens wordt opgevolgd, is het extern beleid van de EU en het handelsbeleid. Dat is een apart team dat uit twee personen bestaat.

Binnen de Vlaamse overheid bestaat verder ook nog het Strategisch Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden. Dit is een ambtelijk overlegorgaan tussen de verschillende beleidsdomeinen. Het is de bedoeling daar de Europese dossiers te bespreken die verschillende beleidsdomeinen raken en zo een Vlaams standpunt te bepalen. Dit Vlaams standpunt wordt via het DGE naar het Belgisch beslissingsniveau gebracht.

Om de zaken wat concreter te maken, is een overzicht gemaakt van de belangrijkste dossiers die de volgende vijf jaar zullen worden opgevolgd. De twee belangrijkste dossiers zijn het MFK en de brexit.

Axel Buyse gaat verder in op het MFK, het Europees budget voor de volgende zeven jaar (slide 5). De huidige onderhandelingen slaan op de periode 2021-2028. Het gaat om vele miljarden euro's. Volgens sommigen is dat nog niet genoeg en volgens anderen is dat te veel. Dat is een politieke discussie. In concreto gaat het om iets meer dan 1 procent van het gemiddeld bruto nationaal product van de lidstaten.

Een en ander betekent dat ten gevolge van het MFK ook een aanzienlijk bedrag naar Vlaanderen vloeit. Het gaat dan onder andere over het landbouwbeleid, dat nog steeds een aanzienlijk aandeel van het Europees budget vormt, en de cohesiefondsen, voornamelijk het Europees Sociaal Fonds en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. De naam van het EFRO duidt op bij de realisatie van allerlei projecten in Vlaamse steden en dorpen. Verder is er ook het bekende Erasmus-programma voor de uitwisseling van studenten en ondertussen ook meer dan alleen studenten. Verder is er het Europees kaderprogramma Horizon 2020 voor de financiering van wetenschappelijk onderzoek.

De discussie over het MFK wordt momenteel opgestart. Op 12 en 13 december 2019 zal Finland tijdens de Europese Raad het openingssalvo geven. De Raad van de Europese Unie, die naast de Europese Raad staat, kent om het half jaar een ander voorzitterschap. De lidstaten nemen de coördinerende taak op zich en nu is

het de beurt aan Finland. In het voorjaar van 2024 is het weer de beurt aan België, wat betekent dat ook de Vlaamse overheid zich moet bezinnen over wat tijdens dat voorzitterschap moet gebeuren. De deelstaat Vlaanderen zal hier immers een belangrijke rol in spelen.

Tijdens de eerstvolgende Europese Raad zullen over het meerjarig financieel kader nog geen beslissingen worden genomen. Er zijn nog te veel discussies en er bestaan nog grote breuklijnen tussen de lidstaten. Sommige lidstaten, meestal de rijkere, vinden dat de EU te veel uitgeeft. Andere lidstaten, meestal zij die iets minder bloeien of nog wat achterop hinken, vinden dan weer dat de EU (vooral naar hen toe) te weinig uitgeeft.

Doorgaans neemt België op dit vlak een middenpositie in, want dit land bestaat uit een component uit het ene kamp en een component uit het andere kamp. Het is dan ook vaak niet eenvoudig om tot een Belgisch standpunt te komen, maar met betrekking tot de grote lijnen is dat gelukt. Aan Vlaamse zijde wordt het accent gelegd op de modernisering van het Europees budget, wat neerkomt op evenveel geld voor landbouw en meer geld voor onderzoek en ontwikkeling. Voor Wallonië zijn vooral de cohesiefondsen van uitzonderlijk groot belang. Het is binnen het ingewikkelde Belgische huishoudelijke bestel nodig voor een evenwicht tussen de belangen van de twee belangrijkste componenten te zorgen.

Het MFK zal waarschijnlijk midden of eind 2020 klaar zijn. Na Finland komt Kroatië aan de beurt en daarna zal Duitsland vermoedelijk de nodige impulsen geven in de richting van een definitieve afspraak voor de volgende zeven jaar.

Het tweede grote pakket betreft de brexit (slide 6), die voor Vlaanderen potentieel desastreuze gevolgen kan hebben. Het zal de Britten wellicht ook zuur opbreken, maar Vlaanderen dreigt serieus in de klappen te delen. Indien elke lidstaat apart wordt beschouwd, is Vlaanderen na Ierland waarschijnlijk de regio die het het zwaarst te verduren zal krijgen.

Veel zal afhangen van de manier waarop over de brexit zal worden onderhandeld. Iedereen gaat er min of meer van uit dat de Britse conservatieven de verkiezingen van 12 december eerstkomende zullen winnen, wat betekent dat het Verenigd Koninkrijk op 31 januari 2020 de Europese Unie zal verlaten. Dan begint de cruciale en waarschijnlijk bijzonder moeilijke fase van de onderhandelingen over een nieuwe relatie met de Britten. Hoewel dit best voordien gebeurt, moet ook na een scheiding nog het een en het ander worden verdeeld. Daarvan zal afhangen hoe hard Vlaanderen getroffen wordt.

In het zachtste scenario, vanwege de speciale relatie van dit land met de EU zonder er lid van te zijn, ook wel het Noorwegenscenario genoemd, is er een beperkt verlies van toch nog 0,6 procent van het Vlaams bruto nationaal product en van zo'n 6500 jobs. In het hardste scenario, met een no-dealbrexit, kan het verlies oplopen tot 2,51 procent van het Vlaams bruto nationaal product en maar liefst 28.000 jobs. Die berekeningen zijn gemaakt door het departement Internationale Economie van de KU Leuven, dat binnenkort overigens met een gedetailleerdere studie voor de dag zal komen.

Wat de Vlaamse overheid te allen prijze wil, is een handelsvriendelijke brexit met een plus-akkoord dat de Vlaamse vissers toelaat in de Britse wateren te vissen. Indien dat er niet komt, ziet de toekomst van de Vlaamse visserij er zeer duister uit. Verder wil de Vlaamse Regering ook nog maximaal samenwerken inzake onderwijs, onderzoek, mobiliteit en transport, energie enzovoort. Het is hiervoor echter wachten op de uitslag van de Britse verkiezingen. Er bestaat nog een kleine kans dat er een zogenaamd 'hung parliament' komt, waarin de twee grote blokken – zoals dat tot voor kort het geval was – elkaar in evenwicht of in een wurggreep houden.

Vicky Reynaert overloopt verder waarover de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie zich de volgende vijf jaar zal moeten buigen. Er moet over een hele reeks dossiers worden onderhandeld. Die onderhandelingen zullen worden gebaseerd op de politieke richtsnoeren die de Europese Commissie onder leiding van commissievoorzitter Ursula von der Leyen heeft uitgebracht en op de strategische agenda van de Europese Raad.

Op woensdag 11 december 2019 zal Europees commissaris Frans Timmermans de Europese Green Deal naar voren brengen. De EU wil streven naar klimaatneutraliteit tegen 2050 en wil een emissiereductie met 55 procent tegen 2030. Dat zijn de doelstellingen die worden voorgelegd, maar er komt ook een uitbreiding van het Emissions Trading System (ETS) naar de scheepvaart en de luchtvaart, een 'carbon border tax', een 'just transition fund', een Europees klimaatpact en een biodiversiteitsstrategie met onder meer een 'farm to fork'-strategie voor duurzaam voedsel. Dat is het eerste grote pakket dat zal worden voorgesteld. De volgende maanden zal met betrekking tot elk beleidsdomein een voorstel tot regelgeving worden opgesteld. Dit zal dan voor onderhandelingen naar de Europese Raad en naar het Europees Parlement worden gestuurd.

Een tweede grote prioriteit van de Europese Commissie is digitalisering, waarvoor Europees commissaris Margrethe Vestager bevoegd is. De nadruk ligt voornamelijk op de technologische soevereiniteit die de EU zou moeten uitbouwen en op het bepalen van standaarden, bijvoorbeeld met betrekking tot 5G-netwerken en blockchain. Er komt een gecoördineerde Europese aanpak van artificiële intelligentie, een Digital Service Act en een Joint Cyber Unit. De uitbouw van een Europese onderwijsruimte tegen 2025 en een digitaal onderwijsactieplan vallen hier ook onder.

Een derde belangrijke prioriteit is de verdere economische ontwikkeling van de EU. Daar vallen heel wat zaken onder. Specifiek voor Vlaanderen is de verdieping van de economische en monetaire unie, de uitbouw van een kmo-strategie en de verdere uitwerking van het Europees semester van belang. Dit omvat onder meer de integratie van 'sustainable development goals', een voorstel tot uitbouw van een Europees minimumloon, een Europese kindgarantie enzovoort.

De vierde prioriteit is de promotie van de Europese manier van leven, waarbij de nadruk op de rechtstaat ligt. Dit omvat de uitbouw van een rechtstaatmechanisme met de integratie van de rechtstaat in het MFK, maar ook asiel, migratie en interne veiligheid. De rol van de Europese openbare aanklager in de strijd tegen het terrorisme komt hierbij ook aan bod.

Vervolgens moet de EU mondiaal sterker staan en de nadruk vooral leggen op multilateralisme, op handel, op de relaties met Afrika en op de uitbouw van een defensie-unie.

Tot slot moet er een nieuwe impuls voor de Europese democratie komen. Op vraag van het Europees Parlement is een conferentie over de toekomst van de EU aangekondigd. In december 2019 zal de Europese Commissie al een bijdrage leveren. Frankrijk en Duitsland hebben al een paper geproduceerd over hoe het verder moet. Gezien de voorbije gebeurtenissen, volgt er ook een reflectie over het zogenaamde 'Spitzenkandidatenproces'. Verder wordt een Europees democratisch actieplan tegen interferentie van buitenaf in de Europese verkiezingen opgesteld.

Dit zijn allemaal zaken die de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie zeker moet, wil en zal opvolgen. De attachés zullen mee onderhandelen over de Europese regelgeving die hieruit zal voortkomen. Een belangrijk aandachtspunt in dit verband is het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2024. Dit betekent dat er nu al moet worden nagedacht over de thema's waarop België en Vlaanderen dan willen inzetten. Om

ten volle zijn rol te kunnen spelen, zou Vlaanderen met betrekking tot bepaalde thema's best het woordvoerderschap in de Raad van de Europese Unie vragen. Verder zullen ook evenementen worden georganiseerd waarmee de Vlaamse overheid zich, rekening houdend met de lopende dossiers, op het niveau van de EU kan profileren.

Axel Buyse wijst erop dat diplomaten ook uitgebreid rapporteren. Die rapporten gaan ook naar het Vlaams Parlement. De vakattachés geven technische briefings aan de verschillende commissies van het Vlaams Parlement en de voorzitter van het Vlaams Parlement heeft hem gevraagd met enige regelmaat wat uitleg te geven over wat op Europees vlak aan de hand is. Indien het Vlaams Parlement dit goedvindt, wil hij dat doen na elke Europese Raad. Verder is er een jaarlijkse nota van de Vlaamse Regering over het werkprogramma van de Europese Commissie en een maandelijkse mededeling aan de Vlaamse Regering.

Wat de Europese Raad betreft, is er nog een zeker contentieux. De Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie werkt nog steeds op basis van een uit 1994 daterend samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de deelstaten. Er zijn ondertussen twee Belgische staatshervormingen en een grote Europese hervorming op basis van het Verdrag van Lissabon geweest. Er wordt dan ook al een paar jaar onderhandeld over de actualisering van het basisprincipe 'in foro interno, in foro externo'. De deelstaten zijn verantwoordelijk voor het buitenlands beleid inzake die materies waarvoor ze intern verantwoordelijk zijn. Dit principe moet worden bijgesteld in de werking van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie en van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie. Hoewel dat niet zonder slag of stoot gebeurt, probeert de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie ondertussen haar werk op pragmatische basis en in overleg met federale diplomaten van goede wil zo goed mogelijk uit te voeren.

Afsluitend deelt *Vicky Reynaert* de contactgegevens van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie mee. Er is een website en een Facebookpagina. Online is ook een brochure te vinden met informatie en contactgegevens van alle attachés (slide 10).

II. Uiteenzetting over het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap

Jan Buysse, algemeen directeur van het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap, zal in zijn uiteenzetting een aantal basisvragen over VLEVA proberen te beantwoorden.

De belangrijkste vraag is waarom VLEVA bestaat. In 2006 is op basis van een dubbele argumentatie beslist VLEVA op te richten. Ten eerste stelde men vast dat het Europees beleid meer dan ooit binnenlands beleid is. Dit is niet meer het traditionele buitenlands beleid dat ergens achterin de krant terug te vinden is. De directe en indirecte impact van het Europees beleid op het dagelijks leven valt niet meer weg te denken. Ten tweede werd vastgesteld dat de Vlamingen en de EU nog te ver van elkaar staan. Het gaat daarbij niet zozeer om de Vlaamse overheid, die met de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie en met de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie wel degelijk sterk georganiseerd is. Het gaat veeleer om de middenveldorganisaties en lokale overheden, die meer en meer het voorwerp van Europese regels, financiering en initiatieven worden, maar daar – met name voor het ontstaan van het VLEVA – vooral mee werden geconfronteerd wanneer de zaken op het niveau van de EU al waren beklonken en bijgevolg moesten worden geïmplementeerd. Tegelijkertijd werd vastgesteld dat heel wat organisaties en lokale overheden zich van die impact bewust waren, maar zich daar niet op organiseerden. Soms zijn ze met

veel zaken bezig en hebben ze niet de schaal of de mankracht om dit te kunnen behappen, laat staan om de eigen belangen te behartigen op Europees niveau.

Om die redenen is VLEVA in 2006 boven de doopvont gehouden. De belangrijke missie van VLEVA bestaat erin de lokale overheden en het maatschappelijk middenveld een betere toegang te geven en een meer directe betrokkenheid bij het Europees beleid te stimuleren. Dit gebeurt door middel van een platform voor informatie en contacten. Het is niet de bedoeling gewoon passief te informeren, maar zo actief mogelijk de leden van VLEVA in staat te stellen hun Europese belangen tijdig en geïnformeerd te laten behartigen.

De volgende vraag is hoe dat concreet verloopt. VLEVA heeft in dat verband vier kerntaken.

De eerste kerntaak is de monitoring van belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot voor deze organisaties prioritaire dossiers. Dat loopt in grote lijnen doorgaans samen met de prioriteiten van de Vlaamse Regering, maar er zijn hier en daar nog wel verschillen. De leden worden op de hoogte gehouden van de belangrijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd wordt een platform verzekerd zodat de Vlaamse beleidsmakers op het Europese niveau op de hoogte blijven van welke vrees of welk enthousiasme er al dan niet leeft ten aanzien van bepaalde Europese initiatieven. Op die manier kan de Vlaamse standpuntbepaling mee worden verrijkt.

De tweede kerntaak is het bouwen van bruggen. Dit is inherent verbonden met de monitoringfunctie, want de informatie is heel vluchtig en de Europese trein dendert heel snel voorbij. Het is niet enkel belangrijk te investeren in goede informatie, maar ook in goede dragers van die informatie. VLEVA moet een netwerk hebben om informatie heel snel te laten circuleren. Dit netwerk is er binnen de Europese instellingen, waar dat, naar analogie van andere lidstaten, vooral uit landgenoten bestaat. VLEVA werkt ook nauw samen met de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie en investeert sterk in het netwerk van Vlamingen en Belgen die voor de EU werken. Tegelijkertijd is er ook het netwerk van vertegenwoordigers van lidstaten en deelstaten in het Brusselse.

De derde kerntaak is de zo actief mogelijke ondersteuning van de belangenbehartiging door de leden van VLEVA. Het is belangrijk te begrijpen dat VLEVA dit ondersteunt, maar zelf geen belangenbehartiger is.

VLEVA heeft zijn leden, maar net zoals de Vlaamse overheid blijven zij autonoom en zijn ze verantwoordelijk voor de eigen belangenbehartiging. VLEVA ageert als een neutrale tussenschakel, intermediair, facilitator en interface. Bij wijze van spreken zou men kunnen stellen dat de kat zo dicht mogelijk bij de melk gezet wordt, maar dat VLEVA daar zelf niet van drinkt. VLEVA trekt bijvoorbeeld niet zelf met 'position papers' naar de Europese Commissie, want dat blijft de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering enerzijds en het prerogatief en de verantwoordelijkheid van de leden van VLEVA anderzijds. Maar VLEVA probeert wel de informatieopdracht zo actief en zo origineel en creatief mogelijk uit te voeren. Zo kan VLEVA ervoor zorgen dat zijn leden daar zo weinig mogelijk tijd in moeten steken. Vroeger bestond het probleem er vooral in dat iemand informatie moest vinden. Nu is de uitdaging dat doorheen het oerwoud van informatie op het juiste moment de juiste informatie bij de juiste persoon moet terechtkomen. Het wordt daarnaast ook steeds belangrijker de juiste vorm te gebruiken, want het Europees jargon is ook niet voor iedereen even duidelijk.

De vierde kerntaak is een algemene taak. VLEVA heeft min of meer een loketfunctie om mensen met allerlei vragen over de EU te helpen of naar andere instanties door te verwijzen. Er zijn dergelijke instanties binnen en buiten de Vlaamse overheid en VLEVA werkt er nauw mee samen.

Een belangrijk onderdeel van die loketfunctie is de eerstelijnsdienstverlening met betrekking tot Europese subsidies. VLEVA helpt ondernemingen, lokale overheden en organisaties die financiering voor een project zoeken. Het gaat na of voor dergelijke projecten Europese subsidies beschikbaar zijn en waar de geïnteresseerden desgevallend verder kunnen worden geholpen.

Zoals reeds vermeld, is VLEVA officieel als een ledenorganisatie opgevat. In 2006 is het met iets minder dan tien leden gestart, maar ondertussen zijn er al 34 leden, voornamelijk middenveldorganisaties en lokale overheden. Het overzicht van de leden (slide 7) is in feite een dwarsdoorsnede van het middenveld, maar er zitten ook een paar 'vreemde eenden' in de bijt.

Ostbelgien, bijvoorbeeld, kan bezwaarlijk een middenveldorganisatie of een lokale overheid worden genoemd, maar heeft, na bemiddeling door de Vlaamse overheid, op een bepaald ogenblik een grote interesse in het model van VLEVA betoond. Ostbelgien beschikt echter niet over de mensen of de middelen om hiervoor te zorgen. Door middel van een partnerschap wordt daarom mee in VLEVA geparticipeerd. De Nederlandse Taalunie is insgelijks een vreemde eend in de bijt. Zeker wat de specifieke verantwoordelijkheden op het gebied van taal betreft, rekent de NTU op VLEVA voor de Europese dimensie van de dienstverlening.

Het zijn ook de leden van VLEVA die de agenda bepalen. Op basis van het werkprogramma van de Europese Commissie worden zij elk jaar geconsulteerd. In het licht van de kerntaken van VLEVA wordt dan met hen de agenda bepaald. Die agenda wordt uiteraard ook afgestemd op de doorgaans sterk parallel lopende prioriteiten van de Vlaamse Regering. De beide agenda's zijn echter niet noodzakelijk identiek. De opgevolgde dossiers bevinden zich soms veeleer in de federale lijn, zoals interne markt of fiscaliteit, maar dat houdt VLEVA niet tegen om voor de opvolging in te staan en om hierover informatie te verstrekken. De agendabepaling is echter hoe dan ook een prerogatief van de leden. VLEVA heeft geen eigen specifieke Europese agenda, wat in het licht van de neutraliteit van de organisatie een goede zaak is. Er is geen eigen belang dat buiten de belangen van de leden en de Vlaamse overheid valt.

De leden bepalen mee de agenda en geven aan welke thema's moeten worden opgevolgd en welke debatten en infosessies moeten worden georganiseerd, maar alles dat wordt georganiseerd of gepubliceerd, staat open voor iedereen. Dat is belangrijk voor de financiering, want VLEVA wordt grotendeels met publieke middelen gefinancierd. Het is dan ook belangrijk niet in een gesloten systeem te werken. De stakeholders bepalen de agenda, maar de informatie wordt opengesteld. Iedereen die van ver of van dichtbij met de EU te maken heeft, kan hier dus van meegenieten.

VLEVA wil ook meer ageren ten aanzien van de leden van de leden. Het gaat dan onder meer om ondernemingen die men wil bereiken via Voka, UNIZO en dergelijke, om steden en gemeenten die men wil bereiken via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en om provincies die men wil bereiken via de Vereniging van de Vlaamse Provincies.

De volgende vraag is wie dit mogelijk maakt. Er is een team van een elftal personen. Het team is aangevuld met een extra persoon voor het in Limburg gestarte proefproject. Dit team staat in voor de inhoudelijke opvolging en organisatie. De leden zelf hebben vanzelfsprekend hun eigen vakexpertise. De expertise van het team bestaat erin de Europese procedures en dergelijke zeer goed te kennen. Ze kennen ook de Vlaamse organisaties heel goed. Die schakeling is de meerwaarde waarmee VLEVA het verschil probeert te maken. Op die manier werkt VLEVA aanvullend op de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie.

Wat de sturing betreft, werkt VLEVA als een vzw met een raad van bestuur. Dat het een pps betreft, blijkt ook uit de samenstelling van die raad van bestuur. In theorie zijn er vijftien leden, maar momenteel telt de raad van bestuur de facto slechts veertien leden. Daarvan zijn er acht voorgedragen door de Vlaamse Regering, twee door de lokale overheden en vier door de leden zelf.

De volgende vraag betreft de middelen. VLEVA wordt, zoals gezegd, grotendeels door de Vlaamse overheid gefinancierd. Vanaf 2020 komt er daardoor ook een kleine knip in het budget, maar dat zal de organisatie niet tegenhouden om haar kerntaken te blijven vervullen. VLEVA werkt niet enkel voor de leden, maar verwacht van hen ook een bijdrage. Van elke organisatie wordt een engagement en een bijdrage verwacht. Al naargelang de grootte van de organisatie is die bijdrage makkelijker of moeilijker te dragen. Er wordt in elk geval geprobeerd de drempel zo laag mogelijk te houden. Het is mogelijk een discussie te voeren over de noodzaak van die bijdragen, maar VLEVA vindt dit belangrijk. Het engagement zorgt er immers ook voor dat de organisaties aan de VLEVA-werking gebonden zijn. De EU lijkt zich soms veraf te bevinden, maar door die bijdragen zullen de leden zich minstens eenmaal paar jaar afvragen wat de meerwaarde van VLEVA is. Omgekeerd houdt de bijdrage VLEVA scherp. VLEVA moet voor de leden werken en geen eigen agenda beginnen uitbouwen. Daarnaast zijn er nog een aantal vrijwillige bijdragen door een aantal leden die al van bij de opstart van VLEVA hebben bijgedragen. Dit is een historisch gegeven. Een organisatie heeft een deeltijdse kracht als liaison gedetacheerd. Die detachering slaat niet op dit specifieke lid van VLEVA, maar op de hele organisatie en alle leden. Daarnaast zijn er nog wat operationele inkomsten, voornamelijk uit de verhuur van de infrastructuur.

De belangrijkste existentiële vraag is misschien wel wat dit allemaal opbrengt. Jan Buysse vindt het belangrijk aan die meerwaarde en aan die return on investment voor de leden en voor de Vlaamse overheid te blijven werken. De concrete meerwaarde die voor de Vlaamse Regering de reden vormt om een groot gedeelte van de kosten op zich te nemen, is dat VLEVA het gemakkelijker maakt om de stakeholders, die steeds meer door de Europese regels worden gevat, op een geaggregeerde wijze te consulteren en te informeren over het Europese reilen en zeilen. Op die manier kan de Vlaamse Regering haar eigen standpunt verrijken. Dit moet uiteraard gebeuren met respect voor het primaat van de politiek. VLEVA en zijn leden hebben niet de pretentie dat het oordeel van individuele leden het politiek standpunt overstijgt. Maar het draagt er wel degelijk toe bij. Door op een geaggregeerd niveau te werken en met al die vertegenwoordigers van het middenveld rond de tafel te zitten, biedt VLEVA wel een behoorlijk mooi beeld van de concrete impact of mogelijk ook de vrees die er leeft met betrekking tot deze of gene Europese initiatieven.

Tegelijkertijd is VLEVA ook een partner en een hefboom voor de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord, dat beoogt meer in te zetten op een versterking van de bewustwording, op een Europese reflex en op een versterking van het Europees draagvlak in Vlaanderen. Dit alles moet leiden tot een meer zelfstandige rol van Vlaanderen binnen het EU-besluitvormingsproces, want uiteindelijk bevindt Vlaanderen zich in een unieke positie. De positie van VLEVA in de verschillende geledingen en vertegenwoordigingen in Brussel is eveneens uniek. Die wisselwerking en die pps-constructie is nergens anders terug te vinden. Een van de redenen is dat de Vlaamse deelstaat politiek sterk vertegenwoordigd is binnen de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie.

Er zijn ook een aantal nieuwe Europese parlementsleden. Het is belangrijk sterk te investeren in de Vlamingen in de Europese instellingen, en de Vlaamse leden van het Europees Parlement horen daar bij uitstek bij. Zij hebben al kort getuigd over wat zij concreet verwachten en over wat volgens hen de meerwaarde van VLEVA is (slides 12-14). Het is voor hen ook belangrijk snel input te krijgen over wat er

leeft. Het gaat vaak heel snel, en dat vormt voor VLEVA een uitdaging. VLEVA helpt ook om wat in de EU onzichtbaar is zichtbaar te maken, om alles geaggregeerd te bundelen en om de verschillende stemmen met betrekking tot een bepaald thema aan bod te laten komen.

Voor de leden is de meerwaarde dat ze beter worden geïnformeerd en beter zijn voorbereid op wat zal komen. Jan Buysse stelt dit alles met de nodige bescheidenheid, want het is niet mogelijk alles vanuit Vlaanderen te beïnvloeden, maar het is sowieso heel belangrijk tijdig te weten wat er zit aan te komen. Er zijn debatten en er zijn consultaties. Een indirect gevolg van de samenwerking met VLEVA is dat de leden ook van elkaar leren en meer zicht krijgen op de standpunten van de Vlaamse overheid. Hierdoor kunnen ze wederzijds wat meer begrip opbrengen en wat van het eigen eiland afstappen. Ze zien dat er nog andere belangen zijn waarmee rekening moet worden gehouden. Op zich helpt dit ook wanneer goedgekeurde Europese regelgeving later Vlaamse of federale regelgeving wordt. Hoe beter men voorbereid is, hoe beter die regelgeving kan worden geïmplementeerd.

Zeer belangrijk is de meerwaarde voor de leden van de leden. Sinds een tweetal jaren is er een nieuw samenwerkingsakkoord. Op vraag van de Vlaamse overheid en van de leden zelf wordt daar meer aandacht aan besteed. VLEVA weet min of meer hoe de leden zijn georganiseerd, wat hun prioriteiten zijn en hoe met hen moet worden gecommuniceerd om informatie te laten doorstromen. Dat betekent echter nog niet dat de doorstroming van informatie over Europese opportuniteiten of initiatieven naar de leden van de leden van VLEVA automatisch vlot verloopt. Om die reden gaat VLEVA, samen met zijn leden, nu na hoe de lijn naar de leden van de leden kan worden georganiseerd.

Een heel concreet voorbeeld hiervan is het proefproject dat recent werd opgestart met de provincie Limburg. Het betreft een lokaal partnerschap met sociaal-economische spelers in Limburg, waaronder UNIZO, Voka, de Boerenbond, de lokale universiteit en de hogescholen. Wat VLEVA op het niveau van Vlaanderen centraal doet, wil de organisatie nu ook lokaal doorvoeren. Het is de bedoeling informatie te laten doorstromen en het netwerk te vergroten. Dat proefproject is in oktober 2019 van start gegaan. VLEVA hoopt na twee jaar hiermee succes te hebben geboekt om vervolgens na te gaan of dit ook in andere provincies kan worden uitgerold.

De volgende vraag is waar VLEVA naartoe wil. De hier eerder door de sprekers van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie aangehaalde dossiers zijn ook richtinggevend naar wat VLEVA zal opvolgen. Het leidmotief in de handelingen van VLEVA is dat de juiste informatie en de juiste contacten op het juiste moment in de juiste vorm bij de juiste personen moeten geraken. In het Vlaams regeerakkoord staat dat de interactie tussen de EU, de lokale overheden en het middenveld door middel van informatieverbreiding verder moet worden geoptimaliseerd. Dit moet uiteraard in samenwerking met en met zo veel mogelijk input van de leden gebeuren. VLEVA wil dit doen op een gedecentraliseerde wijze, zoals in het Limburgs proefproject.

Er komt een jaarlijkse masterclass over de EU. Naast het inhoudelijk bij de les houden van de leden met betrekking tot Europese dossiers, is het ook de bedoeling hun eigen lobbycapaciteiten te ontwikkelen. Ze moeten weten hoe de procedures verlopen. Er is een nieuwe Europese Commissie, die haar eigen procedures start en die haar eigen wetmatigheden zal ontwikkelen. Indien er interesse is, wil VLEVA die jaarlijkse masterclass ook uitbreiden naar andere spelers die geen lid zijn.

Er komt een nieuw MFK, wat betekent dat er nieuwe Europese financierings- en subsidieprogramma's zullen worden opgesteld. Potentieel kan er dus in de vorm van projecten geld terugvloeien naar allerhande Vlaamse actoren. Er komt een

nieuwe monitoring om een overzicht te bieden van wat jaarlijks naar Vlaanderen terugvloeit. Er komt een gids waarin alle Europese subsidieprogramma's zullen worden opgelijst. VLEVA zal alle formele en informele calls bundelen in een subsidiewijzer waarvoor geïnteresseerden zich kunnen registreren. Ze kunnen ook een beroep doen op het subsidieteam om hen hierin wegwijs te maken. VLEVA zal, samen met de leden, een ronde van Vlaanderen organiseren die specifiek op de nieuwe Europese subsidie- en financieringsvormen is gericht. De nieuwe mogelijkheden zullen aan de leden en hun leden worden meegedeeld.

Verder zal het strategisch netwerk van Vlamingen in de EU en van vertegenwoordigers van Europese deelstaten worden uitgebreid. Dit moet uiteraard gebeuren in zeer nauwe samenwerking met de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie.

In het Vlaams regeerakkoord staat tevens dat VLEVA decretaal zal worden verankerd. Hoe dit concreet vorm moet krijgen, is iets waarover VLEVA zich in de loop van de huidige legislatuur zal moeten buigen.

Jan Buysse kan zich best voorstellen dat Vlaamse volksvertegenwoordigers zich al eens de vraag stellen wat het Vlaams Parlement hier nu aan heeft. Hij gewaagt in dezen van een soort 'magnetisch veld' tussen Vlaams Parlement, Vlaamse overheid, het middenveld en de lokale overheden. De EU is ver weg en indien Vlaanderen op die besluitvorming wil wegen, gebeurt dat het best niet in gespreide slagorde. Dit moet zo veel mogelijk samen gebeuren. Het is mogelijk hierover debatten te houden, elk met de eigen autonomie en verantwoordelijkheid, maar het is belangrijk dat het Vlaams Parlement weet waar de stakeholders van wakker liggen en dat de stakeholders weten welke Europese discussies op hen een impact kunnen hebben. Dit is een aanbod van VLEVA dat een aanvulling vormt op het aanbod van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Het is de bedoeling meer licht te werpen op de insteek van het middenveld en de lokale overheden met betrekking tot de prioritaire dossiers waarover het Vlaams Parlement zich moet buigen.

Dit kan door de ontwikkelingen mee op te volgen op de website van VLEVA of door deel te nemen aan debatten en infosessies. VLEVA probeert zo veel mogelijk verslagen op te stellen van de discussies die plaatsvinden. Aangezien in een heel informele sfeer wordt gewerkt, zijn dat geen formele verslagen. Het is belangrijk te weten welke zaken aan bod zijn gekomen en wat de stakeholders hebben opgeworpen tijdens de discussies over een richtlijn of een voorstel. Indien er interesse zou zijn, zijn de Vlaamse volksvertegenwoordigers, individueel of als commissie, altijd welkom bij VLEVA.

Jaarlijks organiseert VLEVA minstens een lunchontmoeting in het Europees Parlement tussen de Vlaamse leden van het Europees Parlement, de top van de leden van VLEVA, de Vlaamse overheid en de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Tijdens de vorige zittingsperiode is toen ook al een keer met Vlaamse volksvertegenwoordigers over het MFK gesproken. Indien er interesse is om een Europees debat te voeren in aanwezigheid van de andere actoren, wil VLEVA dat zeker mee organiseren.

Jan Buysse stelt ten slotte vast dat Vlaamse volksvertegenwoordigers een eigen netwerk en achterban hebben. Indien ze vragen over Europese subsidies en initiatieven krijgen, mogen ze de vraagstellers gerust naar VLEVA doorsturen. Dat zal hun vragen graag beantwoorden.

III. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomsst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe bedankt de sprekers. Hij wil enkele vragen stellen aan de Vlaamse diplomaten, een term die hij verkiest boven Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Dat op zich is echter een hele politieke discussie waarvan hij hoopt dat ze in de loop van deze legislatuur een oplossing zal krijgen. Zijn fractiegenoot Joris Nachtergaele zal dan enige vragen stellen over VLEVA.

De spreker vraagt of er nog wat toelichting gegeven kan worden bij de aangekondigde conferentie over de toekomst van de EU. Er is al gesproken over een Duitse en Franse standpuntbepaling. Binnen een week zal de Europese Raad vermoedelijk een pad uitstippelen. Het zou de bedoeling kunnen zijn over een jaar of twee te werken met een middenveld en met een grote betrokkenheid van zowel de instellingen als de burgers. De vraag is op welke wijze Vlaanderen een rol kan spelen in die conferentie die zal bepalen of het de bedoeling is van de EU een superstaat te maken of naar een meer gedecentraliseerde EU te gaan. Is het mogelijk al wat toelichting te geven bij de samenstelling en de werkwijze van die conferentie?

Er is hier ook verwezen naar het Europees voorzitterschap in 2024. Karl Vanlouwe herinnert zich het laatste Belgische voorzitterschap in de tweede jaarhelft van 2010. Hoewel België toen geen Federale Regering had, is dat voorzitterschap toch prima verlopen. Een gegeven dat ook op vandaag zijn relevantie heeft. Hij vraagt of het nu al mogelijk is de Vlaamse prioriteiten tijdens dat Belgische voorzitterschap mee te delen. Hij denkt dan aan de versterking van de havens, de private jobcreatie, de economische groei of de aanpak van mobiliteitsproblemen. Karl Vanlouwe vraagt wat het activiteitenprogramma tijdens het Belgische voorzitterschap zou kunnen zijn. Is er al gedacht aan een coördinator die, in overleg met de andere partners binnen het federale bestel, op voorhand afspraken kan maken over de wijze waarop het voorzitterschap wordt voorbereid?

De vorige Vlaamse Regering heeft een sterke visienota met betrekking tot de EU uitgewerkt. Het is de bedoeling om verder te werken op basis van die visienota. Op welke wijze kan die visienota tijdens de huidige legislatuur van het Vlaams Parlement en van de Europese Commissie worden vertaald?

De spreker vindt het bijzonder jammer dat de samenwerkingsakkoorden uit 1994 tijdens de vorige legislatuur opnieuw niet bij de tijd zijn gebracht. De Vlaamse Regering heeft hier een trekkersrol vervuld in verschillende werkgroepen en er is enige vooruitgang geboekt, maar er zijn ook botsingen geweest. Het gaat immers niet enkel om de plaats en de ranking, maar ook om de beïnvloeding. De samenwerkingsakkoorden uit 1994 zijn volstrekt achterhaald. Hij vraagt of men concrete voorbeelden kan geven van de wijze waarop er zo – in een technische werkgroep of in een COREPER – kansen voor Vlaanderen verloren gaan omdat Vlaanderen niet mee aan tafel zit doordat de samenwerkingsakkoorden niet met de institutionele realiteit zijn meegeëvolueerd.

Karl Vanlouwe vindt het een bijzonder goed idee dat met de voorzitter van het Vlaams Parlement afspraken zijn gemaakt over een debriefing of een briefing. Bepaalde medewerkers van de Algemene Afvaardiging zullen ook de vergaderingen van de vakcommissies bijwonen. Het is een goede zaak om een en ander stelselmatig te laten gebeuren. De spreker leest ook de periodieke rapporteringen aan de Vlaamse Regering, die het Vlaams Parlement als mededeling ontvangt. Hij hoopt

dat het mogelijk is hierover goede afspraken te maken. Dit kan maandelijks of tweemaandelijks gebeuren, in functie van de agenda van de Europese Raad. Naast een debriefing kan een prebriefing ook nuttig zijn. Het Vlaams Parlement kan dat moeilijk sturen, maar dat zou misschien ooit nog mogelijk kunnen worden.

Het lid verklaart ook een grote fan te zijn van de subsidiariteit. Wat in het Verdrag van Lissabon staat over het vinden van meerderheden om de Europese Commissie te overrulen, is volgens hem de facto echter onhaalbaar. Het Comité van de Regio's heeft hierover al veel gediscussieerd. Europees commissaris Frans Timmermans heeft een taskforce die probeert dit bij te sturen. De subsidiariteit ten aanzien van de lidstaten moet helemaal worden herdacht. Hij beschouwt Vlaanderen als een lidstaat en het Verdrag van Lissabon moet dan ook worden aangevuld. Het Vlaams Parlement vormt een volwaardige kamer van het Belgische 'nationale' parlement. Dat is ook het officiële Belgisch standpunt in verband met het Verdrag van Lissabon.

Er is ook kort gesproken over het Europees semester. In februari 2020 zal een vertegenwoordiger van de Europese Commissie hier een toelichting geven over de volledige cyclus en de landspecifieke aanbevelingen en voorstellen met betrekking tot de begroting. Karl Vanlouwe vraagt zich af of de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie een rol speelt in het Europees semester. Tijdens de vorige legislatuur heeft het Vlaams Parlement immers een resolutie aangenomen betreffende regiospecifieke analyses en aanbevelingen in het kader van het Europees semester (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1031/1-3). Wat heeft Vlaanderen immers aan landspecifieke aanbevelingen? De EU baseert zich op Belgische gemiddelden, maar er zijn verschillen tussen de werkloosheid in Vlaanderen en in Wallonië en het Belgisch gemiddelde. Aanbevelingen op basis van dat gemiddelde zijn niet goed voor Vlaanderen en niet goed voor België. Er zijn ook verschillen op het vlak van onderwijs. Hij vraagt zich dan ook af op welke wijze de Europese instellingen ervan kunnen worden overtuigd dat het in het belang van de lidstaten en hun entiteiten is om met regiospecifieke aanbevelingen te werken.

1.2. Tussenkomen van Karin Brouwers

Karin Brouwers dankt de sprekers voor hun interessante toelichting. Ze wil eerst enkele vragen stellen aan de vertegenwoordiger van VLEVA, want een aantal praktische punten zijn haar nog niet duidelijk.

Ze vraagt zich af of individuele ondernemingen ook lid kunnen worden van VLEVA of dat het enkel om middenveldorganisaties gaat.

Komt een Vlaamse minister die naar de Raad van de Europese Unie moet, desgevallend ook aankloppen om te vragen wat er leeft? En gaat het dan om een individuele minister, in functie van de thematiek die aan de orde is, of om de Vlaamse Regering in haar geheel?

VLEVA stelt als such geen 'position papers' op, maar Karin Brouwers vraagt of VLEVA advies kan geven of geeft over Europese aangelegenheden waarover Vlaanderen een standpunt moet innemen.

De spreekster vraagt zich ook af in welke mate het grote publiek VLEVA kent. Dat is op zich misschien geen doelstelling, maar de zichtbaarheid of het gebrek daaraan vormt toch wel een probleem. Tijdens de voorbije Europese verkiezingen is immers gebleken dat het draagvlak voor de EU bij de burgers geleidelijk aan vermindert. Misschien heeft de brexit, hoe negatief deze voor Vlaanderen ook zal zijn, toch één voordeel. Hij heeft er namelijk toe geleid dat veel landen zien wat er gebeurt en dat liever niet bij hen zien gebeuren. De spreker hoopt dan ook dat het inzicht is gegroeid dat de EU ook voordelen biedt. Iedereen vindt het normaal dat er al zo lang vrede en voorspoed is, maar op economisch vlak is dat in de eerste plaats aan

de EU te danken. Dat kan honderd keer worden herhaald, maar de vraag is hoe het draagvlak voor de EU bij de gewone burger kan worden vergroot. De EU kan dit zelf proberen, maar staat verder van de mensen en dus is de vraag of VLEVA op dat vlak een taak heeft.

Verder is er de vraag of de Franstaligen en de Brusselaars een eigen versie van VLEVA hebben. Of staat Vlaanderen hiermee alleen?

Vervolgens stelt Karin Brouwers ook enkele vragen aan de vertegenwoordigers van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie.

Wat de conferentie over de toekomst van de EU betreft, verwijst ze naar haar ervaringen als deelstaatsenator. Een aantal senatoren zijn afgevaardigd naar het Federaal adviescomité voor de Europese Aangelegenheden, dat bestaat uit tien leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, tien senatoren en tien Europese parlementsleden. Als voorzitter daarvan neemt Karin Brouwers deel aan de vergaderingen van de commissies gespecialiseerd in Europese aangelegenheden van de parlementen van de Europese Unie. Dat is een conferentie van commissies en comités uit de Europese lidstaten. Met betrekking tot de conferentie over de toekomst van de EU wordt er in eerste instantie aan gedacht het Europees Parlement en het middenveld hierbij te betrekken. Aan de nationale parlementen wordt niet onmiddellijk gedacht. Zij heeft dan ook een brief ondertekend om de Europese Commissie namens de Senaat te vragen ook de nationale parlementen hierbij te betrekken. De EU kent ook geen regio's. Indien de nationale lidstaten en parlementen hierbij worden betrokken, zouden de deelstaten dankzij de aanwezigheid van deelsenatoren toch een regionale insteek in die grote conferentie kunnen hebben. Het valt nog af te wachten of de Europese Commissie zal aanvaarden de lidstaten en hun parlementen een belangrijke stem in dit debat te geven. Op die manier kunnen de regionale parlementen hierbij worden betrokken. In Duitsland is er het verschil tussen Bundestag en Bundesrat. In België gaat het dan om de Senaat.

Karin Brouwers vraagt zich af hoe de samenwerking tussen de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie, FIT en andere instanties verloopt.

Het lid vraagt daarna in welke mate de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie betrokken is bij de Belgische delegatie naar de Europese Raad. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie heeft verklaard hiermee bezig te zijn, maar de zaak nog niet helemaal rond te hebben. De vraag is of dit alsnog zal gebeuren en hoe ver dat nu staat.

Wat de totstandkoming van Europese regelgeving betreft, valt het op dat België in het algemeen wat minder betrokken lijkt dan andere lidstaten. De adviescomités en commissies in andere lidstaten zijn – zoals op de recente COSAC-bijeenkomst bleek – goed op de hoogte. De vraag is hoe België en Vlaanderen in het bijzonder nog vroeger bij de totstandkoming van de Europese regelgeving kunnen worden betrokken, kwestie van een en ander desgevallend nog wat te kunnen bijsturen. Een andere vraag is hoe de commissies van het Vlaams Parlement dit verder zullen opvolgen. Dat gebeurt nu slechts erg sporadisch. Dat is misschien geen vraag voor de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Misschien moet het Bureau van het Vlaams Parlement zich hier eens over beraden, maar vooralsnog blijft dit wat ondermaats.

Karin Brouwers vraagt zich ook af in welke mate Toerisme Vlaanderen bij het Belgisch voorzitterschap in 2024 wordt betrokken. Ze hoopt dat het mogelijk zal zijn dat voorzitterschap degelijk te organiseren, met een Federale Regering met volle bevoegdheden. Dit brengt natuurlijk enorme opportuniteiten voor het land met zich

mee. Vlaanderen moet daar zeker wat graantjes van kunnen meepikken, onder meer voor de Vlaamse kunststeden. Aangezien in verband met een voorzitterschap altijd veel wordt georganiseerd, moet Toerisme Vlaanderen tijdig worden ingeschakeld.

Voor de EU zijn, zoals gezegd, de lidstaten altijd het vertrekpunt. Dat is normaal, want zij zullen de verdragen als eerste goedkeuren. België bevindt zich in een bijzondere situatie, maar ook andere landen zijn min of meer op die manier georganiseerd en er zijn vergelijkbare regio's. Hoe probeert de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie dit op te vangen? Is de Vlaamse impact op de besluitvorming groot genoeg of kan het nog beter?

Het samenwerkingsakkoord uit 1994 is onmiskenbaar verouderd en tijdens elke regeringsvorming wordt voor een aanpassing aan de nieuwe realiteit gepleit. Karin Brouwers vraagt wat de echte knelpunten zijn en wat zeker in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst moet worden opgenomen.

De laatste vraag van Karin Brouwers betreft een ander oud zeer. Met betrekking tot materies waarvoor de deelstaten deels of volledig bevoegd zijn, moet er consensus heersen. Indien er geen consensus is, moet België zich in de Raad onthouden. Dat is een moeilijk houdbare toestand. Ze vraagt zich dan ook af of België zich dat altijd kan veroorloven. Het is niet de beste positie, want onthoudingen moeten altijd worden vermeden. Zijn er manieren om eventueel toch tot een gedragen Belgisch standpunt te komen?

1.3. Tussenkomen van Emmily Talpe

Emmily Talpe vond het leerrijk en interessant te horen hoe de verschillende sprekers, elk vanuit de eigen insteek en opdracht, nuttig werk leveren om de Vlaamse belangen te behartigen. De lokale besturen en het middenveld zijn hierin ook heel belangrijk. Als burgemeester is zij hier nauw bij betrokken en zij heeft dan ook flink wat bijgeleerd. Ze kijkt ernaar uit de volgende jaren nog veel over de werking te leren en de contacten nauwer aan te halen. Ze denkt er zelfs aan deel te nemen aan de masterclass, waarvoor de commissieleden hier toch een impliciete uitnodiging hebben gekregen.

Iedereen, niet enkel de nationale of regionale overheden, moet ervan doordringen zijn dat de EU enorm belangrijk is voor het Vlaams buitenlands beleid. Het moet de bedoeling zijn de lokale besturen en de burgers dichter bij de EU te brengen en het draagvlak te vergroten. De lokale besturen en VLEVA moeten daar een belangrijke rol in spelen.

Emmily Talpe is ook tevreden dat de brexit zeer nauwgezet wordt opgevolgd. De nieuwe relatie met het Verenigd Koninkrijk zal allicht leiden tot jobverlies bij de ondernemingen en een negatieve weerslag op de Vlaamse economie. Er is al gesproken over een handelsvriendelijk en een elegant akkoord, maar de hele zaak blijft potentieel wel als een zwaard van Damocles boven ons hoofd hangen.

Hoe gaat VLEVA om met de allicht talrijke vragen van lokale besturen en leden? Hoe zit het met de personeelsinzet en kan VLEVA dit in de huidige omstandigheden nog de baas?

In de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking van minister-president Jambon (*Parl. St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 122/1) wordt de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie met het oog op een versterking in heel positieve termen vermeld en wordt in verband met VLEVA een decretale verankering aangekondigd. Emmily Talpe had graag van de sprekers vernomen of er hierrond reeds contacten zijn geweest en hoe zij tegenover de toekomst staan.

De Europese subsidies zijn belangrijk, met name voor de lokale besturen. De spreekster vraagt VLEVA hoe dat wordt aangepakt. Stapt VLEVA proactief op de besturen af of wacht het op concrete vragen? De spreekster is ervan overtuigd dat heel wat kleinere besturen niet op de hoogte zijn en VLEVA heeft bijgevolg nog een belangrijke rol te spelen om hier proactief aan te werken.

Emmily Talpe vindt het tweejarig proefproject in Limburg heel waardevol. Ze verwacht dat dit gunstig zal kunnen worden geëvalueerd en daarna ook in de andere provincies zal worden uitgerold.

Ten slotte stelt zich ook de kwestie van het bereik van VLEVA naar een breder publiek toe. De Facebookpagina van VLEVA bevat heel wat video's met interessante content en info en er worden veel inspanningen geleverd, maar het aantal likes en interacties blijft laag. Kan VLEVA zich wat meer inspannen om alles wat breder uit te rollen?

1.4. Tussenkomsst van Jeremie Vaneeckhout

Jeremie Vaneeckhout dankt alle sprekers voor hun uitvoerige en boeiende uiteenzettingen. Zeker voor nieuwkomers in het Vlaams Parlement is het interessant om net na de bespreking van de beleidsnota's dit gesprek te kunnen aangaan.

Hij vraagt de vertegenwoordigers van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie naar de backoffices die de standpunten bepalen. Dat is voor sommige beleidsdomeinen meer uitgebouwd dan voor andere beleidsdomeinen. Hij zou het interessant vinden te weten waar de groeipolen voor de komende jaren zitten en aan welke dossiers of thema's nog veel werk is.

Zijn volgende vraag haalt hij uit de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelings-samenwerking. Tijdige 'position papers' zouden ervoor moeten zorgen dat het standpunt van de Vlaamse overheid duidelijk is. Dit kan een belangrijk middel zijn om veel vroeger in het traject een rol te spelen. De vraag is of er al ideeën zijn over manieren om dit uit te werken. Welke rol kan de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie spelen om dit tot stand te laten komen? De inhoud is een politieke beslissing, maar het lijkt hem belangrijk de expertise van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie daar ten volle bij te betrekken.

Een ander probleem situeert zich in het verlengde daarvan. Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon moet een earlywarningsystem nakende problemen in kaart brengen in verband met de besluitvorming die een bepaald effect op de deelstaatparlementen heeft. In de praktijk blijkt dat systeem niet vaak gebruikt te worden. Het lid vraagt de vertegenwoordigers van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie hoe zij dat systeem evalueren. Kan dit systeem worden gebruikt in de geplande oefeningen in verband met de structuren van de EU?

Wat het Belgisch voorzitterschap betreft, zou Jeremie Vaneeckhout graag het tijds-pad kennen. Men mag er redelijkerwijs van uitgaan dat de voorbereidingen zeker nog niet klaar zijn, maar hij wil weten op welke wijze dit zal worden georganiseerd en welke rol de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie daarin zal spelen. Een andere vraag is wie de coördinatie op zich zal nemen, want daar zullen veel diensten en organen bij betrokken zijn. Hij vraagt wanneer een aantal zaken – desgevallend tussentijds – klaar zullen zijn en in welke mate er voldoende flexibiliteit is binnen de organisatie om die extra werklast op te vangen.

De volgende vraag van Jeremie Vaneeckhout sluit aan bij de vragen die hij in de commissie Binnenlands Bestuur over de besparingen heeft gesteld. De Vlaamse

Regering kan uiteraard keuzes maken, maar de vraag is op welke wijze die besparingen zullen worden georganiseerd.

De Vlaamse overheid is zich uiteraard bewust van de brexit. Maar indien het akkoord dat nu voorligt op 31 januari 2020 zou worden uitgevoerd, begint het proces eigenlijk nog maar net. De media creëren het beeld dat het kaartenhuisje dan zal blijven staan of in elkaar zal storten, maar eigenlijk zijn er dan nog twee jaar om het kaartenhuisje in een bepaalde vorm te gieten. Hij vraagt de vertegenwoordigers van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie dan ook hoe zij de overgangsmaatregelen in die periode zien. De EU heeft de vraag gekregen om met betrekking tot een aantal sectoren, zoals de visserij, een rol op te nemen. Die sector moet alleszins de nodige tijd krijgen om zich aan te passen, maar het is Jeremie Vaneekhout niet duidelijk hoe dat zal gebeuren.

Er zijn al heel wat vragen over het samenwerkingsakkoord gesteld. De spreker vindt dat dit stilaan wel eens mag worden uitgevoerd overeenkomstig de structuur van ons land. Er is voor een samenwerking gekozen en het lijkt hem logisch dit ten uitvoer te brengen in functie van de belangen van alle deelstaten en van het land in zijn geheel.

Vervolgens stelt Jeremie Vaneekhout nog een aantal vragen aan VLEVA. Ziet VLEVA de link met de burger als een kernopdracht of moeten andere partners die rol op zich nemen? Welk traject heeft VLEVA voor ogen om de komende jaren voor bewustmaking te zorgen? Het gaat er niet enkel om een draagvlak te creëren. Ook met betrekking tot het inzicht in het belang van de structuren, de Europese samenwerking en de impact op het dagelijks leven blijft er nog heel veel werk aan de winkel. De leden van VLEVA vormen een mooie doorsnede van het sociaal-economisch middenveld, maar een aantal actoren zijn duidelijk minder aanwezig. De hele werknemersflank blijft minder vertegenwoordigd. Hij gaat ervan uit dat dit geen bewuste keuze van VLEVA is en vraagt zich dan ook af hoe die samenstelling tot stand is gekomen, maar ook of ondertussen gesprekken met nieuwe organisaties worden gevoerd.

Tot slot vraagt het lid zich af welke suggesties beide organisaties hebben voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers. Bepaalde zaken moeten structureel worden ingebouwd, maar zij hebben als individuele volksvertegenwoordigers ook een rol te spelen om de Europese aangelegenheden hoger op de parlementaire agenda te plaatsen.

1.5. Tussenkoms van Joris Nachtergaele

Volgens *Joris Nachtergaele* zet VLEVA naar aanleiding van het nieuwe samenwerkingsakkoord uit 2017 in op de verruiming van het bereikte publiek en op de verhoging van de zichtbaarheid. Hij verwijst in dit verband met name naar de lokale besturen, want de VVSG fungeert nu als een tussenschakel. Hij merkt echter dat de lokale besturen vaak niets ontvangen van daaruit en de vraag is dan ook of er een mogelijkheid is om rechtstreeks te communiceren en om die tussenschakel over te slaan. Sommige lokale besturen richten intercommunales op. De vraag is dan ook of intercommunales hiervoor kunnen worden gebruikt.

Een heel andere vraag betreft de grote aanwezigheid van expats in Brussel en in Vlaanderen. Enkel in Brussel zijn er al zo'n 220.000 expats. Die populatie woont en werkt in Brussel, maar het is de spreker niet duidelijk of VLEVA ook activiteiten ten aanzien van die gemeenschap ontplooit. Hij vraagt of er een beleid ten aanzien van die groep bestaat, maar ook of er ideeën zijn om die groep te beïnvloeden en op die manier de Vlaamse standpunten te verdedigen.

Wat de financiering betreft, is ook over de vrijwillige bijdragen aan VLEVA gesproken. Het is Joris Nachtergaele niet duidelijk waar die bijdragen dan vandaan komen. Verder moet ook bij VLEVA 6 procent worden bespaard. De vraag is of dit met private middelen kan worden opgevangen. Werft VLEVA actief leden? Komen die leden dan vanzelf aanwaaien?

Tot slot gaat Joris Nachtergaele nog kort in op de mededeling dat een organisatie iemand als liaison heeft gedetacheerd. Hij vraagt over welke organisatie het dan gaat.

1.6. Tussenkomsst van Vera Jans

Vera Jans bedankt de drie sprekers voor hun bevlogen tussenkomsten. Ze hecht veel belang aan de opdrachten die ze behartigen.

Zij wil weten hoe VLEVA de vinger aan de pols houdt en de agenda bepaalt door in te spelen op nieuwe trends. Blijkbaar laat VLEVA de agenda volledig door de eigen leden bepalen. De brexit is nu een ontzettend actueel thema, maar vijf jaar geleden werd er niet over gesproken. Ze gaat ervan uit dat dit punt automatisch op de agenda is terechtgekomen.

De spreekster verwijst naar de cijfers die de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie over de brexit naar voren heeft gebracht. Voor haar was dat geen nieuws, want de leden van deze commissie volgen de buitenlandse ontwikkelingen met verhoogde belangstelling. Het blijft haar echter verbazen hoe laag de 'sense of urgency' bij de bevolking in het algemeen nog steeds is. Wat de draagwijdte en de impact van een no-dealbrexit betreft, is daar misschien gemeenschappelijk een opdracht voor de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie, VLEVA en het Vlaams Parlement weggelegd.

Tot slot verwijst ze naar de mededeling dat een personeelslid van VLEVA specifiek voor de Limburgse regio werkt. Ze is het niet gewoon dat VLEVA regionale toetsen aanbrengt. Ze is goed bekend met de algemene werking van VLEVA, maar het is haar niet onmiddellijk duidelijk wat de meerwaarde van een specifieke regionale werking is.

2. Antwoorden van de deskundigen

2.1. Antwoorden van Axel Buyse en Vicky Reynaert

Axel Buyse beantwoordt eerst de vragen over de conferentie over de toekomst van de EU. Dit onderwerp is tamelijk onverwacht opgedoken, met een Frans-Duits discussiedocument, een zogenaamd 'non-paper'. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie kijkt op dit ogenblik nog de kat uit de boom. Het Vlaamse en het federale standpunt lopen gelijk, namelijk dat het allemaal wel erg snel zou moeten verlopen indien die non-paper moet worden geloofd. Een en ander zou op twee jaar tijd moeten worden beklonken en de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie stelt zich dan ook wat afwachtend op. Ze wil eerst zien welk standpunt de Europese Commissie en het Europees Parlement zullen innemen. Dan zal worden nagegaan hoe dat allemaal met de eigen visie kan worden verzoend.

Het subsidiariteitsbegrip betekent voor de Vlaamse overheid niet niets. Er bestaat enige gerede vrees dat het evenwicht in de EU, voor zover dat al bestaat, na het wegvallen van de Britten een tijdje zoek zal geraken. Met een zeer sterke Frans-Duitse as moet erop worden gelet dat de kleinere lidstaten en een deelstaat als Vlaanderen niet 'vermalen' dreigen te worden. Enige omzichtigheid is hier dus zeker geboden.

Vicky Reynaert vermeldt dat het eerste debat hierover zal plaatsvinden op de Europese Raad van 12 december 2019. De Europese Commissie wordt verondersteld haar visie nog in december 2019 duidelijk te maken. Volgens de voorstellen die momenteel circuleren is het de bedoeling in februari 2020 een mandaat op te stellen. Dit mandaat moet inhouden wie de conferentie zal leiden. Het Europees Parlement heeft hier een mening over. Het zal allicht mogelijk zijn hierover meer te vertellen zodra de contouren van dat mandaat zijn vastgelegd.

Wat het Europees voorzitterschap in 2024 betreft, merkt *Axel Buyse* op dat de voorbereidingen eigenlijk nog moeten starten. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie heeft wat op een nieuwe Vlaamse Regering moeten wachten, maar gaat er wel van uit dat in het voorjaar van 2020 een coördinator zal worden aangeduid. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU heeft in elk geval al wat voorbereidend werk geleverd. De documenten over de voorbereiding van het vorig voorzitterschap zijn netjes bewaard, en dus is de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie goed op de hoogte van de manier waarop Vlaanderen en België zich de komende jaren moet voorbereiden.

De Vlaamse prioriteiten zullen gedeeltelijk afhangen van de actualiteit in 2024, maar er zijn natuurlijk een aantal evergreens. Zo moet goed worden gekeken naar de wijze waarop Vlaanderen zich zal moeten aanpassen aan de Green Deal die er op alle mogelijke terreinen zit aan te komen. Dit moet gebeuren met behoud van de concurrentiekracht van onze bedrijven en van de draagkracht van de burgers. Een grote bekommernis is hoe de transitie zal worden gefinancierd voor mensen die het niet breed hebben.

Volgens *Vicky Reynaert* is het momenteel nog wat koffiedik kijken. Het is nog niet duidelijk wanneer de Europese Commissie alle voorstellen met betrekking tot de politieke prioriteiten zal voorleggen of waar al die onderhandelingen in 2024 zullen landen. Tevens moet rekening worden gehouden met het feit dat er in het voorjaar van 2024 ook weer nieuwe Europese, Vlaamse en federale verkiezingen zijn. Los daarvan, is het belangrijk nu al na te denken over thema's waarmee Vlaanderen zich, uiteraard in samenwerking met andere partners, in de voorbereiding van het voorzitterschap wil profileren.

Axel Buyse wijst erop dat de visienota's er zullen komen. Volgens hem zal er binnenkort alleszins een nieuwe visienota over het opvangen van de gevolgen van de brexit moeten komen.

Het samenwerkingsakkoord uit 1994 is door verschillende sprekers ter sprake gebracht. *Axel Buyse* heeft in het verleden tweemaal als algemeen fgevaardigde van de Vlaamse Regering in Nederland gewerkt. Daar was de organisatie vrij eenvoudig. Elke Vlaamse bevoegdheid werd door de Vlaamse overheid 'opgeëist' en dat viel gemakkelijk af te lijnen. In een multilateraal verband als de EU is dat moeilijker, maar de in België vastliggende bevoegdheidsverdeling moet niet enkel vanuit ideologisch standpunt, maar ook vanuit praktisch standpunt zo veel mogelijk worden vertaald naar de wijze waarop dit op het niveau van de EU wordt geprojecteerd en beleefd. Dat betekent dat het samenwerkingsakkoord echt aan herziening toe is.

De Europese Raad, bijvoorbeeld, is ondertussen het belangrijkste orgaan van de EU geworden, maar de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie krijgt niet eens toegang tot de Belgische delegatie en blijft bijgevolg blind en doof voor wat daar gebeurt. Er zijn geen duidelijke afspraken op voorhand. Er is het overleg met de DGE, maar de premier is daar niet aan gebonden. Er zijn geen op voorhand afgesproken 'speaking points'. Dit kan tot zekere hoogte worden aanvaard omdat een premier een zekere onderhandelingsmarge moet hebben,

maar Axel Buyse verwacht op zijn minst dat iemand van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie deel kan uitmaken van de Belgische delegatie om ter plekke als een soort interface dienst te doen. Indien de Belgische standpunten verschuiven op een manier die voor Vlaanderen van groot belang kan zijn, moet dit aan de Vlaamse Regering kunnen worden doorgegeven en moet de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie instructies kunnen krijgen over de manier waarop hiermee moet worden omgegaan. De voorbije maanden is er zelfs geen Belgische debriefing geweest. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie heeft zich zelfs verplicht gezien de Vlaamse overheid aan de hand van de Nederlandse verslagen te informeren. Dit kan natuurlijk niet. Indien hier niet wordt op ingegrepen, dreigt de Vlaamse overheid op het niveau van de EU dra niets meer in de pap te brokken te hebben.

Dat reële gevaar dreigt ook voor een aantal materies. Op het vlak van mobiliteit en transport zijn de bevoegdheden in de richting van de deelstaten verschoven, maar de FOD Mobiliteit maakt nog altijd het mooie weer uit. Dit gaat zo ver dat de Vlaamse attaché van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken op bepaalde momenten de toegang werd ontzegd tot een informele Raad over het havenbeleid.

Er zijn allerlei pogingen ondernomen om dit pragmatisch op te lossen, wat ook de beleidslijn van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie blijft. Het is niet de bedoeling ruzie te stoken. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie probeert alles zo goed mogelijk op te volgen binnen de bestaande structuren, ook met de steun van veel federale diplomaten van goede wil. De structuur maakt dit echter niet gemakkelijk.

Ten gevolge van die structuur is de totale bezetting van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie even groot als in vergelijkbare landen als Denemarken, Zweden of Nederland, maar die mankracht wordt inefficiënt ingezet. Hoewel de attachés zeer bevlogen zijn en technisch perfect op de hoogte zijn, wordt de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie hier te weinig bij betrokken. Voor sommige materies, zoals leefmilieu, wordt efficiënt samengewerkt met de vertegenwoordigers van de andere deelstaten en de federale overheid, maar voor andere materies gebeurt dat niet. Een herziening van het samenwerkingsakkoord moet dit efficiëntieverlies van de totaliteit van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie oplossen.

Vervolgens beantwoordt *Vicky Reynaert* de vraag of de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie bij het Europees semester wordt betrokken. Ze bevestigt dat de medewerker van de Vlaamse overheid die het Europees semester in hoofdzaak opvolgt, naar de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie gedetacheerd is.

Wat de land- en regiospecifieke aanbevelingen betreft, blijft de attaché van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie er tijdens elk overleg met de Europese Commissie op hameren dat Belgische cijfers weinig zin hebben. Indien er beleid moet komen, moeten de juiste cijfers worden gebruikt. De Vlaamse overheid kan maar weinig aan met die geaggregeerde cijfers.

De omzetting van Europese richtlijnen is ook zeer belangrijk. *Vicky Reynaert* vermeldt dat zij in het verleden nog eurocoördinator van de Vlaamse overheid is geweest. Het Departement Buitenlandse Zaken heeft een coördinator die er – over de verschillende beleidsdomeinen – op toeziet dat de richtlijnen tijdig en correct worden omgezet en dat de verordeningen correct worden toegepast. De coördinator is wekelijks aanwezig op het teamoverleg van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie. Tijdens die vergaderingen deelt hij de attachés mee welke richtlijnen zijn aangenomen en welke omzettingstermijnen beginnen te lopen. Het is de bedoeling

dat elk beleidsdomein daarmee aan de slag gaat. Hierover wordt gerapporteerd in de maandelijkse mededeling aan de Vlaamse Regering, waarin de stand van zaken voor Vlaanderen staat.

De eurocoördinator is tevens aanwezig op de overlegvergaderingen op het niveau van de federale staat. Daar wordt veel aandacht aan besteed, want indien het Europees recht niet tijdig wordt omgezet en toegepast, zijn daar zeer zware boetes aan verbonden. De betrokkene heeft ook bilaterale contacten met de onderhandelaars en kan daardoor ook beter inschatten welke omzettingen eventueel moeilijk kunnen worden.

De eurocoördinator van het Departement Buitenlandse Zaken heeft contact met een netwerk van eurocoördinatoren, want elk beleidsdomein van de Vlaamse overheid heeft een eurocoördinator die voor dat beleidsdomein verantwoordelijk is voor de omzetting en de toepassing van het Europees recht. Dit hele netwerk staat in verbinding met de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie.

De samenwerking met FIT verloopt zeer goed. Een medewerker van FIT is naar de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie gedetacheerd. Deze Vlaamse Economische Vertegenwoordiger houdt zich hoofdzakelijk bezig met de uitbouw van een netwerk van Europese organisaties voor de promotie van handel. Die contacten verlopen zeer goed.

Vervolgens beantwoordt *Axel Buyse* de vraag van Karin Brouwers over de COSAC. Vlaanderen bekleedt als deelstaat een uitzonderlijke positie in de EU. Hij heeft net een herziening van het samenwerkingsakkoord bepleit, maar hij wil toch benadrukken dat Vlaanderen op Europees vlak eigenlijk al best ver staat. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie is volledig en formeel ingebed in de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie. Voor het overige is de werking complementair met wat VLEVA doet. Dit onderscheid is echter belangrijk. Ten aanzien van de EU heeft België steeds de stelling verdedigd dat het Belgisch nationaal parlement bestaat uit de som van het federale parlement en de parlementen van de deelstaten. Dit biedt het Vlaams Parlement een sterke positie om in de toekomst een rol te spelen in het Europees bestel.

2.2. Antwoorden van Jan Buysse

Jan Buysse gaat eerst nog even in op een aantal vragen die eigenlijk aan de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie zijn gesteld. Hij wil zich niet uitspreken over de manier waarop de Vlaamse Regering de conferentie over de toekomst van de EU zal voorbereiden, maar er is wel sprake van een consultatie van het middenveld. VLEVA is daar uiteraard niet tegen, maar het mag zeker niet opnieuw een soort hoogmis worden. Er zijn in het recente verleden, onder meer door toedoen van de Franse president, burgerconsultaties georganiseerd. De vraag is waar die consultaties toe leiden. VLEVA heeft aan een aantal tijdelijke hoogmissen meegewerkt, maar heeft de resultaten daarvan zelfs niet te zien gekregen.

Hij wil dan ook een lans breken voor het Vlaamse model. De Vlaamse Regering heeft VLEVA opgericht, niet als een tijdelijke hefboom die wordt gebruikt als het eens past, maar om constant te gebruiken om input te krijgen en informatie te structureren en te laten doorstromen. Die conferentie is dus niet iets waar VLEVA reikhalzend naar uitkijkt of per se bij betrokken wil zijn. VLEVA rekent liever op de continue terugkoppeling en de informatiedoorstroming met betrekking tot heel concrete Europese initiatieven, eerder dan op grootse debatten over de EU zelf.

Wat de subsidiariteit betreft, speelt VLEVA geen formele rol. De insteek vanuit de middenveldorganisaties en de lokale overheden kan echter wel degelijk een element zijn om voorstellen te beoordelen in het licht van het subsidiariteitsbeginsel.

VLEVA is betrokken bij het Europees semester, want er staan door leden van VLEVA gegeven voorbeelden in het Vlaams rapport. In het verleden zijn er geregeld infosessies en debatten georganiseerd met de leden van VLEVA, met Vlaamse experts en vertegenwoordigers van de Europese Commissie. Men is daarmee gestopt omdat de interesse van de leden te klein was geworden. Indien die interesse terugkeert, kan VLEVA dit opnieuw oppikken.

VLEVA telt geen individuele ondernemingen onder de leden. Er wordt met het middenveld en met de lokale overheden gewerkt. Dat is een containerbegrip dat ad hoc wordt beoordeeld. Met weinig leden was dat gemakkelijker, maar nu valt het soms wat moeilijker te beoordelen of een organisatie als een vertegenwoordiger van het middenveld of van lokale overheden kan worden beschouwd. De raad van bestuur bekijkt elke vraag geval per geval.

VLEVA is niet sterk met de eigen zichtbaarheid bezig. Er is geen actieve prospectie om zo veel mogelijk organisaties binnen te halen. Het zou met betrekking tot een aantal thema's natuurlijk wel nuttig zijn dat een aantal organisaties tot VLEVA zouden toetreden. Dit is echter een vrijwillig proces.

Tot nader order zijn de vakbonden nog niet geïnteresseerd gebleken in een lidmaatschap van VLEVA. Jan Buysse vindt dat eigenlijk jammer en wijst erop dat VLEVA veel moeite heeft gedaan om de vakbonden te overtuigen. Er zijn verschillende argumenten aangehaald, maar het belangrijkste punt is dat de bijdragen wat te hoog zijn. Hij kan daar begrip voor opbrengen, maar VLEVA verwacht nu eenmaal een zeker engagement. Die binding is belangrijk. Er moet een zekere representativiteit zijn, maar er zijn geen harde criteria. De vakbonden stonden op een lijst met potentiële leden, maar zij moeten die beslissing zelf nemen.

VLEVA werkt met de leden ten aanzien van de leden van de leden. Die leden van leden kunnen desgevallend ook rechtstreeks een beroep doen op VLEVA. Ze kunnen vragen stellen over Europese subsidies en dergelijke, maar het is niet de bedoeling dat los van de leden van VLEVA te organiseren.

Het is geen kerntaak van VLEVA rechtstreeks naar de burger te stappen. Door heel nauw met de middenveldorganisaties samen te werken, wil VLEVA indirect dichterbij het doelpubliek geraken. Op een bepaald ogenblik zal VLEVA zo bijna het niveau van de individuele burger benaderen. Het zou van een grote naïviteit getuigen nu te verklaren rechtstreeks naar de burger te zullen stappen. Dat omvat immers iedereen en VLEVA kan niet iedereen bereiken.

VLEVA doet wel moeite om samen te werken met de Europe Directnetwerken, die door de Europese Commissie worden ondersteund en die in België in de provincies zijn ingebed. VLEVA wil de eigen werking hier wat op afstemmen. Er zijn ook al een aantal burgerdialogen georganiseerd, maar de resultaten zijn wisselvallig. Om die reden is ervoor gekozen met de leden te werken aan heel concrete voorstellen en initiatieven van de EU. Die werkwijze levert betere resultaten op dan de burger te vragen of hij voor of tegen de EU is.

VLEVA is uniek in België en in de EU. De Duitstalige Gemeenschap participeert via het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap rechtstreeks in VLEVA. Het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap hebben geen equivalent van VLEVA. Er is grote interesse, maar het belangrijkste knelpunt is de wil van die regeringen om te beslissen dat te doen. Jan Buysse heeft dan ook alle lof voor de toenmalige Vlaamse minister die in alle openheid de beslissing heeft genomen. De vraag kan immers

worden gesteld waarom de Vlaamse overheid hierin moet investeren. Het gaat immers om een zaak van de betrokken organisaties zelf.

Die stap is erg belangrijk geweest voor Vlaanderen. Het standpunt van de Vlaamse Regering was en is duidelijk. De Vlaamse Regering wil horen wat de standpunten in verband met Europese discussies zijn. De Vlaamse Regering wil niet dat de organisaties kunnen stellen dat ze van niets wisten eens een beslissing al is genomen. De leden worden mee in bad genomen, maar dat houdt een zeker engagement en verantwoordelijkheid in. Jan Buysse gelooft sterker in die wisselwerking dan in rechtstreekse contacten met de burger. VLEVA moet weliswaar aanwezig zijn op Facebook, maar Jan Buysse gelooft niet dat VLEVA rechtstreeks naar de huiskamer van de burger moet gaan. Daar dienen de leden voor.

Indien de leden van leden zouden vaststellen dat informatie niet doorstroomt, is Jan Buysse zeker bereid dat met hen te bespreken. Indien er ergens een probleem is, moet dat – samen met de leden – beter worden georganiseerd.

Wat de visibiliteit betreft, rekent Jan Buysse ook op de leden om samen te communiceren ten aanzien van de doelgroep. Hij rekent daarvoor ook op de commissieleden. Indien zij vragen krijgen, mogen ze naar VLEVA doorverwijzen. Die visibiliteit staat wel als een van de doelstellingen in de samenwerkingsovereenkomst, maar Jan Buysse is daar geen fan van. Het is zijn bedoeling de Europese thema's zichtbaar te maken. Om mensen naar een debat te lokken, moet VLEVA natuurlijk wel een zekere visibiliteit hebben. Daar moet nog aan worden gewerkt, maar VLEVA wil zich niet voor de eigen leden plaatsen.

Jan Buysse vindt het een interessante suggestie vanuit VLEVA adviezen te formuleren. Hij weet echter dat de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie daar geen voorstander van is. VLEVA moet de stakeholders zo veel mogelijk stimuleren om hun stem te verheffen. Dat kan zowel op een heel passieve als op een heel actieve manier gebeuren. Er zijn al voorbeelden geweest van iets wat op een advies lijkt. Ter voorbereiding van de visienota van de Vlaamse Regering over de toekomst van de EU heeft VLEVA, samen met het departement, een drietal workshops georganiseerd. Van die debatten is een verslag in boekvorm opgesteld. Bij het opstellen van de visienota in de interkabinettenwerkgroepen is met dat document rekening gehouden. Het was dus geen echt advies, maar wel een tekst die de discussie heeft gevoed.

In het licht van de Vlaamse en federale verkiezingen dreigen de Europese verkiezingen vaak wat ondergesneeuwd te geraken. Begin 2019 is de leden van VLEVA gevraagd wat hun Europese topprioriteit is. Zo'n 26 leden zijn daarop ingegaan. De antwoorden zijn gebundeld in een memorandum waarover een debat met de Vlaamse Europese lijsttrekkers (in Brussel) en een parallel debat met de Nederlandse Europese lijsttrekkers (in Utrecht) is georganiseerd. Er is ook voor terugkoppeling gezorgd. Op die manier probeert men dus de bezorgdheden van de stakeholders en van de lokale overheden zo dicht mogelijk bij de Vlaamse beleidsmakers te brengen. Het is een dunne lijn waar VLEVA niet over wil stappen. VLEVA wil zeker niet de plaats van de beleidsmakers innemen, maar wil wel een nuttige bijdrage leveren.

De vraag of individuele ministers een beroep op VLEVA kunnen doen, hangt volgens Jan Buysse samen met de vraag of VLEVA met een vooraf bepaalde planning werkt. VLEVA werkt vraaggestuurd en er is uiteraard een planning op voorhand. Het werkprogramma van de Europese Commissie vormt het startschot om met de leden te overlopen wat op de Europese agenda zal staan, wat voor de leden prioritair is en welke ondersteuning ze verwachten. Dat is dan het plan voor het jaar. VLEVA zoekt synergieën met verschillende organisaties en stelt een operationeel plan op.

Met dat operationeel plan gaat VLEVA dan de boer op. Er worden activiteiten georganiseerd met de attachés van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie, met de departementen en met de kabinetten. De opstart van VLEVA was een moeizaam proces. De departementen en kabinetten vroegen zich af wat VLEVA eigenlijk deed. Nu krijgt VLEVA frequent van hen de vraag een consultatie van stakeholders op te zetten. Zo kunnen zij zich op de inhoud concentreren terwijl VLEVA het debat organiseert.

Hoewel nog even moet worden gewacht op het werkprogramma van de Europese Commissie, dat voor eind januari 2020 staat geagendeerd, organiseert VLEVA op 28 januari 2020 al een debat in aanwezigheid van de heer Kurt Vandenberghe over de European Green Deal. De heer Vandenberghe is de voormalige directeur van het directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie, die nu in het kabinet van voorzitter van de Europese Commissie Von der Leyen de European Green Deal onder zijn hoede zal nemen. Vlaamse volksvertegenwoordigers die interesse hebben, zijn welkom om dit debat bij te wonen. Op die manier probeert VLEVA het netwerk en de inhoud te combineren.

De vrijwillige bijdragen komen van een aantal leden, met name Boerenbond, UNIZO, Voka, VVSG, VVP en Verso. In het begin, toen VLEVA nog niet op veel middelen van de Vlaamse overheid kon rekenen, hebben zij wat bijgepast. Nu betalen zij meer dan de standaardbijdrage en zetelen hun vertegenwoordigers ook in de raad van bestuur van VLEVA.

De detachering van een liaisonmedewerker gaat uit van VITO. Een van de medewerkers van VITO werkt twee dagen per week voor VLEVA en zijn leden.

Wat de sensibiliseringsactiviteiten met betrekking tot brexit betreft, verwijst Jan Buysse, zeker als het om ondernemingen gaat, vooral naar FIT. Het departement is op dat vlak ook actief geweest. VLEVA is flankerend opgetreden ten aanzien van organisaties die daar wat verder van af lijken te staan, zoals universiteiten, kennisinstellingen en andere organisaties die de impact van de brexit op een of andere manier toch zullen ondervinden. VLEVA heeft debatten georganiseerd en houdt in de gaten waar complementair met de werking van andere diensten een nuttige bijdrage kan worden geleverd. Indien andere organisaties iets beter doen, is het de taak van VLEVA niet in de weg te lopen en dit ten volle te ondersteunen.

2.3. Aanvullende antwoorden van Axel Buyse en Vicky Reynaert

Axel Buyse vermeldt nog dat de toeristische mogelijkheden zeker in de voorbereidingen van het EU-voorzitterschap van 2024 zullen worden opgenomen.

Het aantal Europese onthoudingen van België wordt tot een minimum beperkt. De hele werking van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie is erop gericht een Belgisch compromis te bereiken. Indien op ernstige politieke tegenstellingen tussen Vlaanderen en de andere deelstaten wordt gebotst, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie daar echter geen grip meer op. In dat geval ligt de verantwoordelijkheid bij de politiek. Hoewel er recent een hele discussie over het handelsakkoord met Canada (CETA) is geweest en het hele model ten gevolge van de klimaatproblematiek wat onder spanning staat, blijft het bij uitzonderingen. Het gaat dan evenwel duidelijk om politieke problemen.

Wat de kwestie van de backoffices betreft, merkt *Vicky Reynaert* op dat de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie vragende partij blijft. In de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking staat dat er geen extra detacheringen zijn en dat dit ook zo blijft. Er moet blijvende aandacht zijn in elk beleidsdomein. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse

Regering bij de Europese Unie probeert iedereen dan ook zo veel mogelijk te informeren over het belang van de EU. De experts in de beleidsdomeinen moeten de attachés zo veel mogelijk helpen. De experts hoeven zelf het Europees beleid niet op te volgen, maar ze moeten weten wie de bevoegde attaché is. In grote organisaties blijkt dat niet altijd evident. De experts moeten de attachés ook voeden met informatie die kan helpen om een standpunt in te nemen. In sommige beleidsdomeinen is die afstand nog wat groot. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie blijft de leidende ambtenaren dan ook om permanente aandacht vragen.

Wat de subsidiariteit en het earlywarningsysteem betreft, bevestigt *Axel Buyse* dat het al bij al een vrij log instrument is. Dit instrument wordt dan ook relatief weinig ingezet. Hoe hiermee het best wordt omgegaan, is een moeilijke vraag. Het zal allicht een gespreksonderwerp worden zodra de conferentie over de toekomst van de EU wat meer body krijgt. Het is ook een probleem dat de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie wat overstijgt. De regeringsverklaring stelt duidelijk dat de EU voor Vlaanderen de hefboom van het buitenlands beleid vormt. Daarnaast stelt zich de vraag hoe men ook de democratische zeggenschap voldoende aan bod kan laten komen. Die discussie zal wellicht nooit helemaal afgerond zijn. Iedereen moet daar aandacht voor hebben en creatieve oplossingen zoeken.

Het tijdspad voor de voorbereidingen van het Belgische EU-voorzitterschap in 2024 ligt nog niet vast. Het eerste wat moet gebeuren, is de aanstelling van een coördinator. Die moet de verschillende beleidsdomeinen, departementen en agentschappen bevragen over de wijze waarop zij aan bod willen komen. Zo zullen dan geleidelijk een beperkt aantal focuspunten uitgekristalliseerd worden die voor Vlaanderen van belang zijn en die we binnen dat EU-voorzitterschap naar voor willen laten komen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Joris NACHTERGAELE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
COREPER	Comité van Permanente Vertegenwoordigers
COSAC	Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden
DGE	Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EU	Europese Unie
FIT	Flanders Investment & Trade
FOD	Federale Overheidsdienst
kmo's	kleine en middelgrote ondernemingen
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MFK	meerjarig financieel kader
NTU	Nederlandse Taalunie
pps	publiek-private samenwerking
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
Verso	Vereniging voor Social Profit Ondernemingen
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLEVA	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk